

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Хіміко-біологічний факультет

Кафедра органічної і біологічної хімії

Назва курсу	Модуль 2. Основи охорон праці
Викладач	Доцент Дюжикова Т.М.
Профайл викладача	http://hb.mdpu.org.ua/kafedra-organichnoyi-i-biologichnoyi-himiyi/dyuzhykova-tetyana-mykolayivna/
Контактний тел.	(0619) – 44-80-34
E-mail:	Dyuzhikova1970@gmail.com
Консультації	Онлайн-консультації: - обговорення питань трудового законодавства - складання інструкцій з охорони праці для навчальних кабінетів ЗСО Індивідуальні консультації: - розрахунки робочих місць навчальних і робочих приміщень, приміщень позашкільних і дошкільних закладів

1. Анотація до курсу

Необхідність підвищення рівня безпечних умов праці, навчання і виховання в сучасному освітньому процесі зумовлена особливою турботою про збереження життя й здоров'я підростаючого покоління та працюючих. Здобувачі освіти вищих педагогічних закладів – майбутні вчителі хімії, біології, географії, фізичного виховання, інформатики та інших дисциплін природничого і гуманітарного циклів, вихователі дошкільних закладів, керівники гуртків позашкільних закладів освіти повинні досконало орієнтуватися в загальних і окремих питаннях організації безпечної роботи. Модуль 2 „Основи охорони праці” дає студентам основні поняття про охорону праці та її складові частини: основи трудового законодавства, правила безпеки, гігієну праці і навчання, пожежну безпеку.

Місце дисципліни в освітній програмі – обов'язкова, нормативна.

2. Мета курсу

Формування у здобувачів вищої освіти знань, умінь і компетенцій для здійснення ефективної професійної діяльності, формування відповідальності за особисту і колективну безпеку, усвідомлення необхідного виконання заходів безпеки, оволодіння навичками безпечної роботи.

3. Формат курсу (організація навчання)

Обсяг курсу – 45 годин (1,5 кредити), з них: лекцій – 6 годин, практичних занять – 6 годин, самостійна робота – 33 години.

Лекційний курс розкриває теоретичні питання основ трудового законодавства, організацію роботи з охорони праці адміністрацією закладів і підприємств, методи пропаганди безпечного навчання і праці, розслідування нещасних випадків, основи пожежної безпеки.

Практичні заняття передбачають:

1. Ознайомлення з умовами прийняття на роботу і звільнення відповідно до трудового законодавства.
2. Визначення умов підписання трудових договорів і контрактів. Складання посадових інструкцій.
3. Види відповідальності за порушення законодавства з охорони праці.
4. Вивчення форм і методів організації безпечного навчання в закладах освіти та безпечної праці на підприємствах і в організаціях.
5. Складання програм і проведення інструктажів із правил безпеки.

Самостійна робота передбачає вивчення окремих питань програми, а саме: охорону праці жінок і неповнолітніх, Держнагляд і громадський контроль за станом охорони праці в закладах і на підприємствах, планування роботи з охорони праці, пропаганду безпечної роботи і навчання.

Компетентності, які набуваються під час опанування дисципліною.

Загальні компетенції.

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність діяти етично, соціально, відповідально та свідомо;
- здатність до пошуку інформації, її аналізу та критичного оцінювання;
- здатність спілкуватися державною мовою;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях;

Спеціальні (фахові) компетенції.

- здатність до ефективного використання положень нормативно-правових актів з охорони праці у професійній діяльності;
- ефективне виконання функцій, обов'язків і повноважень з охорони праці в закладах освіти, на підприємствах, у виробничому колективі;
- здатність оперувати поняттями, законами, концепціями;
- володіння основними методами збереження здоров'я та працездатності учнів, вихованців, працівників, виробничого персоналу;

- обґрунтування вибору безпечних режимів і параметрів праці і навчання; виробничих процесів (в галузі діяльності);
- проведення заходів щодо усунення причин нещасних випадків і професійних захворювань;
- проведення заходів з профілактики виробничого травматизму та професійної захворюваності;
- методичне забезпечення і проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці серед працівників організації (підрозділу);
- впровадження оптимальних умов і режимів праці і навчання; проектування та організація робочих місць на основі сучасних технологічних та наукових досягнень в галузі охорони праці.

4. Результати навчання

В результаті вивчення дисципліни «Основи охорони праці» бакалаври з відповідних спеціальностей та напрямів підготовки повинні бути здатними до вирішення професійних задач діяльності, пов'язаних із забезпеченням безпеки життя та здоров'я, працездатності під час роботи та ефективного навчання.

5. Обсяг Модуля 2

Вид заняття	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Всього
Кількість годин	6	6	33	45

6. Ознаки курсу

Рік викладання	семестр	спеціальність	Курс, (рік навчання)	Нормативний \вибірковий нормативний
2019-2020	7-8	Всі спеціальності	4	нормативний

7. Технічне і програмне забезпечення.

Аудиторія, оснащена мультимедійним обладнанням; презентації, 3D презентації, відеофільми.

8. Політика курсу.

На заняттях студенти дотримуються правил безпеки, поведуться етично. При виконанні завдань курсу і всіх видів контролю дотримуються академічної доброчесності. На лекціях ведуть конспекти. На практичних заняттях виконують завдання під керівництвом викладача. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком отримують окремі (індивідуальні) завдання. Консультації з викладачем можуть проводитися до, під час та після занять, а також в онлайн-режимі. Питання можна надсилати на електронну адресу.

9. Схема модуля

№	Тема, план	Форма заняття	Завдання для самостійного вивчення	Матеріали та засоби
	<p>Тема 1. Правові й організаційні питання з охорони праці.</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вступ. Загальні питання з охорони праці. 2. Основи трудового законодавства. 3. Правова форма праці. 	Лекція (2 год.)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Охорона праці жінок і неповнолітніх. 2. Зв'язок курсу з іншими дисциплінами. 	Презентація. Internet – ресурси, рекомендована література.
	<p>Тема 1. Правові й організаційні питання з охорони праці..</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тестові завдання з лекції. 2. Складання трудового договору 3. складання посадової інструкції. 	Практичне заняття (2 год)		Презентація. Internet – ресурси, рекомендована література.
	<p>Тема 2. Держнагляд та громадський контроль за станом охорони праці.</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Держнагляд і громадський контроль. 2. Система стандартів безпеки праці. 3. Види відповідальності за порушення трудового законодавства. 	Лекція (2 год.)	Система управління охороною праці (СУОП)	Презентація. Internet – ресурси, рекомендована література.
	<p>Тема 2. Держнагляд та громадський контроль за станом охорони праці.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тестові завдання з лекції. 2. Складання схеми Держнагляду і громадського контролю в закладах і на підприємствах. 	Практичне заняття (2 год)		Презентація. Internet – ресурси, рекомендована література
	<p>Тема 3. Організація роботи з охорони праці в закладах освіти і на підприємствах.</p>	Лекція (2 год.)	1. Складання інструкції з охорони праці для	Презентація, приклади (зразки

<p>1. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації.</p> <p>2. Служба охорони праці підприємства. Статус і підпорядкованість. Основні завдання, функції служби охорони праці.</p> <p>3. Обов'язки керівника закладу, підприємства з організації роботи з охорони праці.</p>		<p>навчальних і робочих приміщень.</p> <p>2. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі</p>	<p>інструкцій).</p> <p>Internet – ресурси, рекомендована література</p>
<p>Тема 3. Організація роботи з охорони праці в закладах освіти і на підприємствах.</p> <p>1. Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць.</p> <p>2. Карта умов праці.</p> <p>3. Кабінети промислової безпеки та охорони праці, основні завдання та напрямки роботи кабінетів.</p>	<p>Практичне заняття (2 год)</p>		<p>Презентація.</p> <p>Internet – ресурси, рекомендована література</p>
<p>Тема 4. Пропаганда безпечних методів роботи і навчання.</p> <p>План:</p> <p>1. Мета пропаганди безпечної роботи і навчання.</p> <p>2. Навчання з питань охорони праці працівників і відповідальних осіб.</p> <p>3. Види інструктажів. Порядок проведення.</p> <p>4. Порядок розслідування нещасних випадків.</p>	<p>Лекція (2 год.)</p>	<p>1. Засоби індивідуального захисту.</p> <p>2. Форми і методи роботи з пропаганди охорони праці в закладах і на підприємствах.</p>	<p>Відеофільм, презентація.</p>
<p>Тема 4. Пропаганда безпечних методів роботи і навчання.</p> <p>1. Складання програм інструктажів з охорони праці.</p> <p>2. Ведення журналів реєстрації інструктажів.</p>	<p>Практичне заняття (2 год.)</p>	<p>Складання програми розслідування нещасного випадку під час освітнього і виробничого</p>	

	3. Методи профілактики дитячого і виробничого травматизму і професійних захворювань працівників.		процесу. Обов'язки комісії з розслідування нещасного випадку.	
--	--	--	---	--

10. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання результатів навчання здійснюється за накопичувальною системою. Максимальна кількість балів за Модуль 2 – 50 балів, а саме:

20 балів – поточний контроль на практичних заняттях;

30 балів – письмовий модуль (II контрольна точка).

Питання для самостійного вивчення окремо не оцінюються, а входять до тестових завдань, які виконують студенти на практичному занятті після кожної лекції.

Наприкінці вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності (Модуль 1) та основи охорони праці (Модуль 2)», студентові виставляється диференційований залік, який складається з суми 2-х модулів, кожен з яких по 50 балів. Загальна сума за дисципліну – 100 балів.

11. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Закон України «Про охорону праці».
2. Кодекс законів про працю України.
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
4. Закон України «Про пожежну безпеку».
5. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
6. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
7. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007р. №877 зі змінами від 03.07.2019р.
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019р. № 337 «ПОРЯДОК розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві».
9. Наказ МОНУ від 22.11.2017р. №1514 «Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах,

установах, організаціях, підприємствах, що належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України»

10. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9 зі змінами: Наказ Мінсоцполітики від 30.03.2017р. №526.
11. НПАОП 0.00-4.35-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.

Основна література

1. Основи охорони праці: підручник. [Ткачук К.Н., Халімовський М.О., Зацарний В.В., Зеркалов Д.В. та ін].. – К.: Основа, 2011. – 474 с. 2.2 Ткачук К. Н., Зацарний В. В., Каштанов С.Ф. та ін.
2. Основи охорони праці: підручник / М.С. Одарченко, А.М. Одарченко, В.І. Степанов, Я.М. Черненко. – Х.: Стиль-Издат, 2017. – 334с.
3. Запорожець О.І., Протоєрейський О.С., Франчук Г.М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
4. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
5. Охорона праці: навч. посіб. / З.М. Яремко, С.В. Тимошук, О.І. Третяк, Р.М. Ковтун; за ред. проф. З.М. Яремка. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 374 с.
6. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І.П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2009. – 540 с.

Додаткова література

1. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: «Тріада плюс», 2010. – 648 с.
2. Управління охороною праці: Навчальний посібник. – Луцьк: 2012. – 287 с. 2.6 Ткачук К.Н., Єсипенко А.С., Филипчук В.Л., Полукаров О.І. та ін.
3. Охорона праці (практикум): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: «Тріада плюс», 2011 – 436 с.
4. Лабораторний практикум з курсу «Основи охорони праці»/ В. В. Березуцький, Т. С. Бондаренко, Л. А. Васьковець та ін.; За ред. В. В. Березуцького. — Х.: Факт, 2005. — 348 с.

Інтернет-ресурси

1. <http://dsp.gov.ua> - Офіційний сайт Держпраці України.
2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.

3. <https://www.dsns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
4. <http://www.fssu.gov.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування України.
5. <http://rada.gov.ua> - Офіційний сайт Верховної Ради України.
6. <http://www.kmu.gov.ua> - Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.

Розробник: к.пед.н., доцент кафедри органічної і біологічної хімії Дюжикова Т.М.